

בעזה"ת

ספר

בגדי חמודות

על

חמשה חומשי תורה

חומש שמות

מאת

דניאל אשר בן לא"א מו"ר חר"ר אברהם צבי הכהן שליט"א

קליינמאן

פעיה"ק ירושלים תובב"א

שנת תשס"ח לפ"ק

כלים בלמה בם חמשה" ופירש רש"י "אחת
בנין, כגון אמות הקרשים והיריעות" ע"כ,
דלפי זה מדויק היטב לשון "באמה" דרש
לומר באמה של בנין המיוחדת לענין
היריעות.

ואפי' לשיטת ר"מ שם, שכל האמות
צינוניות, י"ל שאמר הכתוב "באמה"
להורות שהוא באמה הידועה, דהיינו אמות
צינוניות הרגילות לכל הדברים.

(כ"ו, ב') ארך היריעה האחת וגו' ורוחב ארבע באמה היריעה האחת מדה אחת ל
היריעות.

צ"ע למה כפל לומר "היריעה האחת".

ואפשר, לומר שיש מקום לטעות שיהא
קפידא יתירא צנוגע לשיעור אורך
היריעה משיעור רוחב היריעות, דבשלמא אורך
היריעות נשארות כמות שהן, ולכן פשוט שצריך
לדקדק מאד שיהא שיעור האורך בדיוק כמה
שנצטוו.

אבל לגבי הרוחב, סד"א שאין קפידא כ"כ,
דכיון שחיצו את היריעות זה לזה בצד
רחבן, והיו כאחת ממש וכמ"ש הרוקח (להלן
פרש"י וקהל, שער השינוי ד"ה צווקחו) וז"ל "שכל
ה' יריעות היו חוצרות יחד והיו נראות
כאחת" ע"כ, לכן ס"ד דאין צוה קפידה,
ואפי' עשה אחד חמש ואחד שלש לית לן צוה,

(כ"ו, ג') חמש היריעות וגו'.

לא כתי' "חמש יריעות" אלא "חמש היריעות"
והטעם, כי מלת "חמש" הוא דבוק, והוא
חלק מן השם, שהוא חפצא של "חמש היריעות",
וזהו כעין מ"ש רש"י פרש"י בא (יב טו) עה"פ
"שבעת הימים, שטיינ"א של ימים", דמלת
שבעת הוא שם דבר, דכן כאן מלת חמש הוא
שם דבר.

דרכ צריך שיעלה לשיעור כ' אמה נכלל
החמש יריעות.

ולכן הוצרך הכתוב לחזור ולפרש "ורוחב
ארבע באמה היריעה האחת", ר"ל גם
צנוגע הרוחב יש קפידה לעשותו ארבע באמה,
כי סו"ס יש לו שם "יריעה האחת", ויש לו
שיעור לעצמו.

וזדו מה שסיים הכתוב ואמר "מדה אחת לכל
היריעות" ר"ל הטעם שצריך להקפיד גם
על שיעור רוחב כל יריעה ויריעה, הוא משום
שיש ענין שיהיו כל היריעות שוות במדתן, דלכן
שפיר יש קפידה צין על האורך וצין על הרוחב,
כי אין דיין אותן בכלליות, אלא כל אחת ואחת
היא "היריעה האחת".

והטעם, שכיון שחצו את היריעות במחוט,
שוב לא היו רשאים לפרקן, כי לא
היו כל היריעות שוים בקדושתם, ולכן כיון
שנחצו נחשבו חפצא אחת של "חמש", וזהו
טעם "חמש היריעות" וע"ע בסמוך מש"כ
צוה.

למה שינה הכתוב מלשון "חמש היריעות"
ללשון "חמש יריעות". גם קשה למה כתי'
לא "מהיין חוצרות" וצפיא כתי' רק
"חוצרות".

אפי' עפמ"כ לעיל, דלשון "חמש היריעות"
מורה שהוא חפצא אחת של "חמש
יריעות", וכעין מ"ש רש"י (יב טו) "שבעת
ימים, שטיינ"א של ימים", ופירשנו הטעם צוה,
אין שחצו את היריעות במחוט, נחשבו חפצא
אחת של "חמש".

ס"ז י"ל, שזה הי' דוקא ציריעות קה"ק,
שלא היו שוים במדרגת קדושתם, כי
מהם היו סוככים על גבי קודש הקדשים,
מהם היו חלואים לאחר המשכן, ופשוט
אין דאלו שאחורי המשכן אינן שוין בקדושתם
לשם על גבי קודש הקדשים, וכיון שכן לא
רשאים לפרקן ולשנות את מקומן, דמעלין
קודש ולא מורידין, דוגמת מה שכתב המשך
למה להלן עה"פ וארבעים אדניהם כסף

(ד') ועשית לזלזול תכלת וגו'.

תב הנצי"צ שגם לזלזול יריעות עמים היו
של תכלת, ולמד סמום מן המפורש
י"ש. ויש להקשות על הנצי"צ, דאם הי' שייך
אמר צוה ילמוד סמום מן המפורש א"כ למה
אצרך הכתוב לפרש שהלולאות של יריעות העמים
יו חמשים, הו"ל לשחוק וילמוד סמום מן
מפורש. ועמ"כ להלן פסוק י ציישוב קושי'
ז.

עוד יש לדון בעיקר דבריו, דהנה אית' בגמ'
שבת נט. (ובן במדרשים כ"מ) דהקדשים

(ג') חמש היריעות תהיין חוצרות וגו' וחמש יריעות חוצרות וגו'.
עיי"ש. ונמצא דע"י חיצורם נעשו חפצא אחת
מוחלטת של חמש יריעות, ולכן שפיר כינה אותם
הכתוב "חמש היריעות".

משא"כ יריעות של הקודש, שהיו כולם שוים
בקדושתם, לא הי' שום איסור
לפורקן ולשנות את מקומן, ולכן אפי' ע"י
חיצורן לא נעשו חפצא אחת של חמש, ולכן לא
היו "חמש היריעות" שהוא לשון שמורה על
חפצא אחת מוחלטת של חמש, ולכן אמר הכתוב
רק "חמש יריעות חוצרות".

ולפ"ז יתבאר היטב גם לשון "מהיין חוצרות"
שנאמר אלל יריעות קה"ק, דנקט לשון
"מהיין" מורה שבהיימן יהיו, והטעם הוא
כנ"ל, כי ציריעות קה"ק לא היו רשאים לפרקן,
ונצטוו שיאחרו בהיימן בחיצורן. משא"כ
ציריעות של הקודש, לא כתי' "מהיין חוצרות"
אלא "חוצרות" כי לא שפיר היו רשאים לפרקן,
ולכן שפיר כתי' רק "חוצרות" לצד.

של זהב היו נראין צלולאות ככוכבים צרקיע, וכחצ
צלק"ט (להלן לו ד') "והיו נראין הקרשים
ככוכבים צרקיע, לפי שהלולאות היו חכלת
והקרשים זהב, והרקיע דומה לחכלת" ע"כ,
וא"כ יתכן שרק לזלזול של יריעות המשכן היו
של חכלת, כדי להדמות לרקיע, כדי שיראו
הקרשים שבתוכן ככוכבים צרקיע, משא"כ
צלולאות של יריעות העמים, שלא היו נראין
לעינים, לא הי' שייך טעם זה, וא"כ לכאור לא
הי' שום קפידה שיהיו הלולאות של חכלת.

אך מנאמי מפורש ברוקם (בסמך כו ו) שכתב ו"ל יונאין קרסי זהב צלולאות של תכלת הדומה לרקיע ככוכבים צרקיע" ואעפ"כ כתב הרוקם (להלן פרשת ויקהל שער השינוי ד"ה צויקח) וגם לא פירש [ביריעות עזים] צאחה מין עשה

הלולאות, אלא למד סתום מן המפורש של תכלת, ולמה לא פירש לפי שהעזים שחורות והתכלת דומה לרקיע והקרסים ככוכבים, וצילנה אין השמים ניכר" ע"כ, הרי לן להדיא בדברי הנז"כ.

(כ"ו, ד') ועשית לולאות תכלת על שפת היריעה האחת וגו' וכן תעשה בשפת היריעה וגו'.

שינה הכתוב מלשון "על שפת היריעה וגו'" ללשון "בשפת היריעה" וכתב המלצ"ס צוה, דע"כ מדויק שולאות של יריעה אחת היו "בשפת היריעה", ר"ל תפורים בקצה היריעה כזהקב: ולולאות יריעות האחרות היו "על שפת היריעה" כזה: .

וברתב בטעם הדבר, כי הלולאות שהיו על שפת היריעה היו על היריעה מלמעלה, ולכן אם היו הלולאות שבשני היריעות על שפת היריעות, א"כ לא היו נראין הקרסים שולולאות בתוך המשכן כלל, כי הקרסים היו על גב היריעות מלמעלה, וע"כ היו לולאות של יריעה אחת "בשפת היריעה" ואותן לולאות היו נראין תוך המשכן, והיו הקרסים שבתוכן נראים בתשכן ככוכבים צרקיע בדברי חז"ל בגמ' שבת פט., עכ"ד.

ודבריו נריכים ביאור, דהא גם ה' שייך לומר צהיפק, דלשון בשפת היריעה היינו שהלולאות הם בתוך ענש שפה של היריעה, ולא תלויים חוץ ממנה, משא"כ על שפת היריעה היינו שמקום חפירתו יהא על שפתו של היריעה

קב. צירתי כפי מה שציר בספר מלאכת המשכן וכליו, דלכאף דבריו נכונים ומדויקים.

קב. ע' בהעמק דבר שהביא דברי השאלות.

אבל הם עצמם יהיו תלויים למטה, וא"כ ינא מזה ההיפך ממ"ש המלצ"ס ונ"כ.

אך יש להביא רא"י לדעת המלצ"ס מהא דאית' בשאלות פרשת שלחקב (קסו) "הטיל על הקרן או על הגדיל (פירש"י במנחות מב. חוט עבה וחזק ארוג בצמד החילה) כשרה, ראצ"י פוסל בשתייהן דכתי' על כנפי ולא בכנפי" ע"כ, ומבואר מזה דלשון על כנפי היינו שהוא ארוג למעלה קצת בכנף הצד, משא"כ לשון בכנפי היינו שהוא ארוג בקצה הכנף ממע, וא"כ כאן ג"כ ע"כ לשון על שפת היינו למעלה קצת על שפת היריעה, ולשון בשפת היינו שהוא ארוג בקצה השפה ממע וכדברי המלצ"ס.

והנה מדברי המלצ"ס עצמו מוכח לכאף דס"ל דאף אחר ששמו את הקרסים תוך הלולאות, עכ"ז ה' אחיה רווח צין צ' היריעות, דלפי דבריו רק הלולאות שהיו בשפת היריעות היו נראות תוך המשכן מכיון שהלולאות היו על גב העליון של היריעות, וע"כ ה' נרא' כזהקב: .

קב. צירתי את היריעות האין שגראו מלמעלה עם הקרסים תוך הלולאות.

אך לפ"ז נמא דע"כ הקרסים של הרוקם לא היו נראים כזה: כי לפי דבריו הלולאות היו תחובים אחד בשני, וע"כ ס"ל דהקרסים היו כמין כפתור כזה: או דומה לזה, שמכניסין תוך הלולאות העגוזין יחד להחזיקן בענינתן.

והנה אחר ההתבוננות נרא', שאפי' אם נימא שאינו עונבן זה צוה, עכ"ז שפיר יכלו היריעות להראות כאחת, ד"ל שלא היו מחברים את הלולאות אחד מול השני כזה: אלא היו ממשיכים את הלולאות שהיו בשפת היריעה האחת, עד שה' עולה על שפת היריעה האחרת אלל הלולאה שביריעה האחרת כזה: ואז היו מחברים את הלולאות יחד ע"י הקרסים כזה: ושפיר היו היריעות כאחת ממע. ולפ"ז ג"כ נצטרך לומר שהלולאות היו על גב התחתון של היריעות וכנ"ל.

ולפ"ז צ"ל דאין כוונת "מקבילות הלולאות" שיהיו הלולאות אחד מול השני כזה: אלא הכוונה הוא שיהיו מכוונים באופן שלאחר שימשכו את הלולאות ע"ג היריעה האחרת יהיו מכוונים אלל הלולאות שביריעה האחרת כזה: .

(כ"ו, ד') היריעה וגו' בחוברת וכן וגו' היריעה במחברת וגו'.

קשה למה שינה מלשון "חוצרת" ללשון "מחברת".

וגרא' שיתבאר היטב עפמ"ש"כ לעיל, שהי' הצדל צין יריעות קה"ק ליריעות

מלאכת המשכן וכליו, ובהערה שם.

אך הרוקם כתב שאחר שחברו את היריעות בקרסים וה' המשכן אחד, נראו היריעות כאילו הם אחד ממע, וכפשוטו היינו דלא כמ"ש המלצ"ס, וע"כ ס"ל דהלולאות שבשני היריעות היו על שפת היריעות כזה: דלכן אחר שחברו את היריעות ע"י הקרסים ה' נרא' כזה: .

והנה לפ"ז גם צ"ל דס"ל לרוקם שהלולאות היו על גב התחתון של היריעות, דרק ע"ז היו הקרסים שבתוך הלולאות נראות ככוכבים צרקיע, דאלת"ה לא היו נראות בתוך המשכן כלל.

אך מנאמי ברוקם שכתב "מקבילות הלולאות, ועונבן זה צוה" ע"כ, ומבואר מדבריו שלא שמו את הלולאות זה מול זה בצד, אלא הכניסו הלולאות שביריעה האחת אל תוך הלולאות שביריעה האחרת ועונבן זה צוה, ולפ"ז ניחא טובא, דשפיר יכול הרוקם לסבור בדברי המלצ"ס, שולולאות שביריעה אחת היו על השפה, ולולאות שביריעה האחרת היו על השפה, ורק דכיון שהיו מושכין את הלולאות שביריעה האחת לעונבן אל תוך הלולאות שביריעה האחרת, נמא דשפיר היו היריעות נראות כאחת וז"פ.

וגרא' צוה, דלשון מחברת מורה על פעולת החיצונית, שיש מי שמחברו בפועל.

קב. או כזה — עמ"ש"כ להלן פסוק יא בשם ספר

הקודש, שיריעות קה"ק לא היו כולם שוין בקדושתן והולכרו להשאר נחיצוכם הראשונה שחיצוהו, משא"כ יריעות הקודש היו כולן שוין בקדושתן והיו רשאים לפרקן ולהחליף מקומות היריעות.

ולפי זה מובן היטב שינוי הלשון, דציריעות קדש הקדשים קראן הכתוב "חוצרת" כי כיון שהן נשארו נחיצות, הרי הן "חוצרת", כאילו הן מתחברין ממילא, כי

כיון שנקבעו במקומן, שוב אין להחליפן. משא"כ יריעות הקודש, שהיו שוין בקדושתן, לא נקראו "חוצרת" לשון ממילא, אלא "מחצרת" בפועל, כי לא הי' להם שום מקום מיוחד שנקבעו להם, וכל פעם רואים אותן כאילו נתחברו מחדש, ולכן קראם הכתוב "מחצרת" ולא "חוצרת". וע"ע מה שכתבנו אלל יריעות עזים, עוד על דרך זה.

(כ"ו, ד-ה) ועשית לולאות תבלת על שפת היריעה האחת וגו' וכן תעשה בשפת היריעה וגו'. חמושים לולאות תעשה ביריעה האחת וחמושים לולאות תעשה וגו'.

קשה עוצא למה האריך הכתוב והכפיל על ציווי הלולאות, דנפקל הי' הכתוב יכול להוסיף מלה אחת בפסוק ד, ושוב לא הי' צורך לומר כל פסוק ה, דהול"ל רק "ועשית חמושים לולאות תכלת על שפת היריעה האחת וגו' וכן תעשה וגו'", וזהו קושי גדולה לכאור' ולא מלאמי שנחקשו אפי' אחד מן המפרשים בזה, וי"ע.

ואחר זמן רב מלאמי קושי' זו צמילוואים לספר תורה שלימה (מילוואים לפרשת תרומה סי'

טו) וכחז מזה לחדש חידוש עצום, שהיו צ' מיני לולאות, והיינו דאף שהלולאות נתחברו ע"י הקרסים, סו"ס אין זה חיצור והידוק באופן שלא יחזו היריעות זה מזה ויהיו סמוכות ממש, ולכן מלבד אלה הלולאות שהיו לצורך הקרסים, עשו עוד לולאות על שפת היריעה ממש, שני הלולאות משני הצדדים נתחברו ונתקשרו היטב כדי שהיריעות יהיו סמוכות ממש, ובפסוק ד מדבר על אותן לולאות, וזהו "ועשית לולאות תכלת על

ופסוק ה בזה להורות אופן וסדר עשייתו, ור"ל שלא יעשו לולאות של צ' היריעות ביחד, אחד ציריעה זו ואחד ציריעה האחרת, אלא "חמושים לולאות תעשה ציריעה האחת" ר"ל תחילה יעשו חמושים לולאות של יריעה האחת, ואח"כ "וחמושים לולאות תעשה בקצה היריעה החוצרת השנית", שיעשה כל חמושים לולאות כאחת, ולא יעשה אחד על יריעה זו ואחד על יריעה האחרת.

כרוב אחד מקצה מזה וגו'.

ושעם הדבר י"ל, שרצה הכתוב שמלבד היותם חמושים צהיימן, רצה הכתוב שיהיו גם חמושים מתחילת עשייתן, ולכן צוה שיעשה כל חמושים ציריעה האחת, ואח"כ חמושים בקצה היריעה השנית.

ולפי"ז מובן ג"כ למה בפסוק ד קיטר הכתוב ואמר "וכן תעשה וגו'" ובפסוק ה' האריך ואמר "וחמושים לולאות תעשה בקצה

(כ"ו, ו) וחברת את היריעות וגו' והיה המשכן אחד.

קשה למה כפל ואמר "והיה המשכן אחד", הא פשוט שכיון שחיצרם ה"ה אחד.

ותירץ המשך חכמה, שיתכן שלא הפרידו הלולאות אף בשעת מסעות, וזהו כוונת "והיה המשכן אחד" ר"ל שישאר צהיימן, שהוא אחד ע"י הלולאות.

אך, מפורש בחוקוני ור"י בכור שור דלא כדברי המשך חכמה, ור"ל החוקוני (פסוק ד) "ועשית לולאות תכלת, צוה הקב"ה לעשות היריעות משני חלקים כדי שיהיו נוחות לטלטל וכן

היריעה וגו'" ולא קיטר באומרו "וכן תעשה", כי בפסוק ה לא הי' הכתוב מדבר על עצם הלולאה, אלא על אופן עשייתו, שיהא עשייתו מעשה עשיית "חמושים לולאות", ולכן לא הי' שייך לומר "וכן תעשה" אלא הוצרך לכפול ולומר "וחמושים לולאות וגו'", להורות על עשיית חמושים לולאות יחד ודו"ק.

אופן של עזים" ע"כ, הרי מפורש דלא כדברי המש"ס, וא"כ עדיין קשה כפילות לשון הכתוב.

ואפשר לתרץ, דקרא איפכא דייקא, שבה הכתוב גופא להורות לנו שרק צעת היותו "משכן", צעת שהוא קרוי המשכן, רק אז יהי' אחד, משא"כ בשעת המסעות, שלא הי' שוב "משכן", לא הוצרכו להיות אחד, וזהו שדקדק הכתוב וכפל לומר "והיה המשכן אחד", להורות שהיכולת בידם לפרק את היריעות צעת מסעם. ועמש"כ להלן פסוק יא עוד בזה.

(כ"ו, ו) וחברת את היריעות אשה אל אחותה וגו' והיה המשכן אחד.

המשכן, וי' היה, מי אמר וי', אמר ר' אבין כביכול הקצ"ה אמר וי' וכו' אחת מוצא שהיו ישראל מרננים בכל שעה כמה שכחוב (שמות טו) "וילוו העם על משה", וכן (שם יז) "וילוו כל עדת בני ישראל וגו'", וכן (במדבר יז) "אחם המיתם את עם ה'", חצו הקצ"ה שיעשו לו מקדש, כמו שכתוב ועשו לי מקדש, את מוצא כל הימים שהיו עסוקים במלאכת המשכן, לא היו מרננים וכיון שגמרו מלאכת המשכן תחילה הקצ"ה צווח וי', שלא יחזרו וירננו כשם שהיו מרננים" ע"כ.

באן כתי' "והיה וגו'" ולהלן בפרשת ויקהל (ו) כתי' "והיה המשכן אחד" וי"ע עוצא למה שינה מלשון והיה שהוא לשון שמחה ללשון ויהי שהוא לשון נער.

וי"ל, דהנה צוה"ק ריש ויקהל (קצ"ה א' ע"י"ט) אית' דציווי מלאכת המשכן שצפרשת תרומה תהיה נאמרה קודם מעשה העגל וציווי שצפרשת ויקהל הי' לאחר מעשה העגל.

ולפי"ז י"ל, ע"פ הא דאית' בצמדצ"ר פי"ב סי' ז "והי' ציוס כלות משה להקים את

קפו. והוא דוגמת מה שכתבנו בשם הנצי"ב לעיל עה"פ

והנה חשש זה שיחזרו לחטאתם הי' שייך רק אחר מעשה העגל, ששוב חזר להם היצ"ר, והי' הקצ"ה חושדס שישובו להתלונן ולחטוא. אבל לפני מעשה העגל, שפסקה זוהמתן במתן תורה, לא הי' שום חשש שישובו לחטוא אחר שיגמרו מלאכת המשכן.

ולבן מדויק שכאן כתי' "והיה המשכן אחד" כי אדרבה הי' שמחה גדולה בגמר המשכן, כי הוא רק טוב בלי שום דבר רע, שלא הי' שום חשש שישובו אח"כ לחטוא ולהתלונן, משא"כ בפרשת ויקהל, שהי' אחר מעשה העגל, כבר הי' הקצ"ה חושדס שבגמר מלאכת המשכן ישובו להתלונן ולחטוא, ושפיר כתי' שם "והיה המשכן אחד".

עו"ל ע"פ הא דאית' בצמדז"ר הנ"ל בהמשך "הזכורים אמרו ווי, שנטלה מהם הכהונה, שעד שלא הוקם המשכן היו הנמות מותרות ועבודה זבואות וכו', אלו הזכורות לפי שהקריבו לפני העגל אבדו כהונה וכו', לסייך כשהוקם המשכן נזומו הזכורים ווי" ע"כ, דלפ"ז י"ל ג"כ כנ"ל, דכ"ז הי' שייך רק בפרשת ויקהל, שהי' אחר מעשה העגל, שאבדו הזכורים את כהונתם, שפיר כתי' "והיה המשכן אחד" לשון נער.

אבל כאן בפרשת תרומה, שהי' לפני מעשה העגל, אדרבה, היו הזכורים שמחים מאד ומזפים להקמת המשכן, ולכן כתי' "והיה המשכן אחד" לשון שמחה, וזה נכון בצ"ד.

(כ"ו, ו) ועשית יריעת עזים לאהל על המשכן עשרה יריעת תעשה אותם.

משא"כ יריעות העזים, אף שבדאי היו עניינים נשגבים במנין י"א כדאית' במפרשים, אעפ"כ מספר הי"א נקבעה מחמת שהוצרך להיות אהל על יריעות המשכן שהם י', נמצא שלא הי' ענין עצמי במספר הי"א, וכל מספר הי"א באה במקביל למספר י' ביריעות המשכן, וזהו שאמר הכתוב "ועשית יריעות עזים לאהל על המשכן", ורק אח"כ פירש, דכיון שהם לאהל על המשכן לכן "עשית עשרה יריעות תעשה אותם" ק"ו.

כאן עיקר מספר זה של עשתי עשר הוא תולדת מספר העשירי, ודו"ק, ומתעוררתי למה ממה שכתוב בספר תורה מניין עיי"ש.

קכו. והנה, מה מאד נפלאים לפ"ז דברי האצ"א בפרשת נשא עה"פ ביום עשתי עשר יום (ו עב) דכתב "טעם עשתי כמו עשמותי, מה שילידו מחשבותיו, כאילו העשר הוליד והוא סוד גדול" ע"כ, דלפ"ז מדויק היטב, דגם

(כ"ו, ח) ורחב ארבע באמה היריעה האחת וגו'.

עמש"ב בזה לעיל פסוק ב.

(כ"ו, ח) מדה אחת לעשתי עשרה יריעות.

ולעיל כתי' "מדה אחת לכל היריעות" ולא כתי' "לעשרה יריעות", והטעם, כי לעיל היו צ' יריעות המשכן חלוקים ומודלים אחת מהשני ולא הי' להם שום דבר שיווי קדושה כלל, משא"כ כאן ביריעות עזים, שגם שם

(כ"ו, ט"ו) וחברת את חמש היריעות לבד ואת שש היריעות לבד וגו'. ועשית וגו' היריעה וגו' בחברת וגו' היריעה בחברת השניות.

שום בקדושתם כי חלק מהם היו על גבי קה"ק והיו קדושים יותר מאלו שהיו תלויים על אחורי המשכן.

וגם ביריעות הקודש, כיון שהיריעה הקלונה הי' נכנסת צ' אמות על גבי קודש הקדשים כדמבואר ברש"י ובצריחת דמלה"מ, נמצא שאותה יריעה הי' יותר מקודש משאר היריעות.

ולפ"ז נמצא ביריעות עזים לא הורשו לפרק שום אחת מהחבורות מחיבורן הראשונה, ולפ"ז מדויק שפיר זה שקראם הכתוב "חמש היריעות" וגם "שש היריעות", שמורה על חפלא אחת של יריעות, וגם זהו טעם אומרו "חבורת" שהיא מחבורת מאיליה, כי כיון שהן נשארים בחיבורן, הרי הן "חבורת", כאילו הן מחבורין ממילא, כי כיון שנקבעו במקומן, שוב אין להחליפן, וכאילו הן נשארים במקומן ממילא.

באן קרא הכתוב לשני החבורות בלשון "חמש היריעות" וגם "שש היריעות" דמורה שהיו חפלא אחת של חמש וחפלא אחת של שש, וכן נקט הכתוב לשון "חבורת" אלל שתי החבורות, ולא אמר "מחבורת".

וגר"א דע"פ מש"כ לעיל הוא מדויק היטב, כי כבר כתבנו לעיל ביריעות קדש הקדשים שלא היו כולם שוים בקדושתם, לא היו ראשים לפרקן ולהחליף מקומותיהן, כי מעלין בקדש ולא מורידין, ולכן ע"י חיבורן הראשון נעשו חפלא אחת של חמש יריעות, ולכן נקראו "חמש היריעות", וגם זהו טעם שנקראו "חבורת" לשון ממילא, ולא "מחבורת" יעוי"ש.

ולפ"ז י"ל ג"כ כאן, דהנה ביריעות העזים, צין בשש היריעות שעל הקודש וצין בחמש היריעות שעל קה"ק, לא היו היריעות שזכל מחבורת שוים בקדושתם, יריעות קה"ק לא היו

(כ"ו, ט') וכפלת את היריעה השישית אל מול פני האהל.

מקשים דהול"ל וכפלת את חצי היריעה השישית וגו', שהרי לפני האהל לא היה כי אם חצי, וחצי אחר היה אחורי המשכן כדכתי' חצי היריעה העודפת חסרה על אחורי המשכן. וברא' בפשיטות, דע"כ אין כוונת הכחוש שיחלו כל היריעה השישית אל מול פני

(כ"ו, י') ועשית חמשים לולאות וגו' וחמשים לולאות וגו'.

דע"כ מקום הלולאות עצמן הי' חמש אמות וחצי, כי יריעות העזים היו גדולות מיריעות המשכן ב' אמות.

ונמצא לפ"ז ללולאות יריעות העזים היו עבות וגסות יותר מלולאות יריעות המשכן, וכ"כ החזקוני להדיא ע"ש.

ולפ"ז מיושב היטב למה הוצרך הכחוש לומר "חמשים לולאות" גם ביריעות עזים, דקד"א שלא יעשו הלולאות יותר עבות מלולאות יריעות המשכן, אלא כ"ד שיהיו הלולאות דומות ממש ללולאות יריעות המשכן, ורק יוספו עוד לולאה למלא המקום המיותר, ולכן הוצרך הכחוש לפרש בהדיא שלא יעשו אלא נ' לולאות, ולא הי' שייך בזה "ילמד סתום מן המפורש".

(כ"ו, י') ועשית חמשים לולאות וגו' וחמשים לולאות וגו'.

ולכן היו מושכים את הלולאות שבשפת היריעה השנית והיו עונבין אותן הלולאות תוך הלולאות האחרות שעל שפת היריעה האחת. וא"כ, זהו רק ביריעות המשכן, שהיו לולאות של יריעה האחת "על שפת היריעה" ולולאות של יריעה השנית "בשפת היריעה" וכמו שפירשנו לעיל. משא"כ ביריעות עזים, שהיו

לא כתב הכחוש כאן "מקבילות הלולאות" כמו שכתב ביריעות המשכן, ואפשר לפרש הטעם, עפמ"ש"כ לעיל (טו ד) בשם הרוקח, דכוונת מקבילות הלולאות היינו כדי שיוכלו לעונבן זה בזה, ופירשנו דס"ל לרוקח ללולאות של יריעה האחת הי' על שפת היריעה עצמה, ולולאות של היריעה השנית היחה בשפת היריעה,

הלולאות שבשני היריעות "על שפת היריעה" כדפמורש בקרא, והיו נראות כזה: נמצא שלא היו עונבין את הלולאות זה בזה, ולכן לא אמר "מקבילות הלולאות וגו'".

וגם לפמ"ש"כ לעיל (סס), שמשכו את הלולאות שבשפת היריעה השנית על גבי היריעה האחת והיו צדן של הלולאות שעל שפת היריעה

(כ"ו, י') ועשית חמשים לולאות וגו' וחמשים לולאות על שפת היריעה וגו'.

בקדושת יריעות קה"ק, משא"כ לולאות האחרות היו של הקודש.

משא"כ כאן, הלולאות היו שוות, בין בקדושתם ובין בצורת עשייתם, כי שניהם היו על גבי קה"ק, דגם לולאות שש היריעות הי' משוך צמוד קה"ק ב' אמות, וגם צעם עשייתם היו שוות, כמו שמדויק בלשון הפסוק דשניהם היו "על שפת היריעה וגו'" ולכן הזכיר הכחוש עשייה אחת לכולם.

(כ"ו, י') ועשית חמשים לולאות על שפת היריעה האחת הקיצונה בחוברת וחמשים לולאות על שפת היריעה החוברת השנית.

היריעה, דא"כ הול"ל "היריעה הקיצונה בחוברת", אלא חזר על מקומן של לולאות, ור"ל שמקומן של הלולאות היא "על שפת היריעה" וגם "מקצה בחוברת".

משא"כ לשון "על שפת היריעה הקיצונה בחוברת" חזר על היריעה, שהיריעה הוא "היריעה הקיצונה בחוברת".

והטעם שחלק הכחוש בזה, שאכל יריעות קה"ק הזכיר מקום הלולאות,

אצל יריעות המשכן אמר "מקצה בחוברת" ללולאות יריעות של קה"ק, וביריעות הקודש אמר "הקיצונה בחוברת". וכאן, אכל יריעות קה"ק אמר "על שפת היריעה האחת הקיצונה בחוברת" ואכל יריעות הקודש לא אמר כלום, אלא "וחמשים לולאות על שפת היריעה החוברת השנית".

וברא' לפרש, דהנה לשון "מקצה בחוברת" חלוק מלשון "על שפת היריעה הקיצונה בחוברת", ד"מקצה בחוברת" לא קאי על

של הלולאות, ולכן אמר רק שיהיו הלולאות "זיריעה הקילוה".

ולפ"ז יחזקאל למה שינה הכתוב כאן אלל יריעות העזים, כי זיריעות העזים לא ה' שום נזק להזהיר על מקומן של לולאות יריעות קה"ק, כי הלולאות היו בחוץ הקה"ק ב' אמות כדמבואר בזרייתא דמלה"מ וראשונים, וממא' שלא הוצרך לפרש כלל, ולכן נקט הכתוב הלשון הרגיל, דהיינו שיעשה אל הלולאות "על שפת היריעה הקילוה בחוברת".

ובטעם למה לא נאמר "היריעה הקילוה בחוברת השנית" זיריעות עזים שעל הקודש, ע' בסמוך.

וזיריעות הקודש הזכיר היריעה, הוא משום שכלולאות יריעות קה"ק, הוצרך הכתוב לפרש מקומן של הלולאות עממן ולא ה' מספיק לומר שישימן "על שפת היריעה הקילוה בחוברת", דא"כ הייתי אומר שאין שום הקפדה אם ימשכו הלולאות חוץ לבית קה"ק, וכל ההקפדה הוא שיהיו על היריעה הקילוה.

ולבן הוצרך הכתוב לפרש עמם מקומן של הלולאות, שהלולאות יהיו "מקצה בחוברת" פי' במקום שהוא קצה קדושת המחברת (כ"כ הנ"ל), בחוץ קה"ק, ולא ימשכו כלל חוץ לחלל בית קה"ק.

אבל זיריעות הקודש, שלא ה' שייך קפידה זו כלל, לא הוצרך הכתוב להזהיר על מקומן

(כ"ה י) ועשית חמשים לולאות על שפת היריעה האחת הקילוה בחוברת וחמשים לולאות על שפת היריעה החוברת השנית.

וחז' ה' על בית קה"ק, כדמבואר בזרייתא דמלה"מ וראשונים, ולכן לא רצה הכתוב להשוותה לשאר יריעות שצאונה חוברת, והוא רק "היריעה החוברת השנית", שהיא מחברת היריעות אל היריעות האחרות, אלל לא כינהו הכתוב בשם "יריעה הקילוה בחוברת השנית", כי אינה שייכת בקדושתה לשאר יריעות של אותה החוברת, דקדושת שאר היריעות הן חול אלל קדושתה.

לעיל כלולאות שעל יריעות התחתונות הפרשות על הקודש אמר הכתוב שיעשו אותם "על שפת היריעה הקילוה בחוברת", וכאן קמם הכתוב ולא אמר כלום אלל שיעשו אותם "על שפת היריעה החוברת השנית" ול"ב. ואפשר שלא רצה הכתוב לכוון היריעה בשם "הקילוה בחוברת השנית", דקו"ס יריעה זו הית' מעולה בקודש משאר היריעות שצאונה חוברת, דהא חז' הית' על הקודש,

(כ"ה י) וחמשים לולאות על שפת היריעה החוברת השנית.

מבאן ראי' לכא' דמלת "חוברת" אינו מואר אלל פועל, שזאת חוברת זאת, דאלת"ה, לשון הכתוב קשה דהול"ל "על שפת היריעה

(כ"ה י"א) וחבאת את הקרסים בלולאות וחברת את האהל וגו'.

ולעיל זיריעות המשכן כח' "וחברת את היריעות אשה אל אחותה בקרסים", ול"ע למה שינה כאן ופרט "והבאת וגו'" ורק אח"כ "וחברת את האהל וגו'".

וגרא' לפרש עפמ"ש לדייק במשך הפרשה, לולאות יריעות המשכן היו חלוקים מלולאות יריעות העזים, דלולאות יריעות המשכן היו לולאות יריעה האחת על שפת

היריעה כה: ולולאות יריעה השנית בשפת היריעה כה: משא"כ לולאות יריעות העזים היו לולאות שני היריעות "על שפת היריעה"

כה:

ובברר כחזנו בשם הרוקח, שזיריעות המשכן היו עונדן את הלולאות שצשפת היריעה האחת כלולאות שעל שפת היריעה השנית, ואחר

ענינחן ה' נרא' כה: ונרא' פשוט לכא', שזה ה' שייך רק זיריעות המשכן בלבד, דהיו לולאות יריעה האחת חליות חוץ מן הצד של היריעות האחת, דרק צאותן יריעות היו יכולים להכניס אותן לולאות לתוך לולאות יריעה האחרת, משא"כ כלולאות יריעות העזים לא ה' שייך ד"ו.

וגמצא לפ"ז דע"כ גם הקרסים של יריעות המשכן היו חלוקים מקרסים של

קמ. כן ציר בספר מלאכת המשכן וכליו בשם ראב"ע כו' ד"ה ועשית, והמזירות ציע"י מו' א' עיי"ש, והרד"ק שרש קורס, והביא שם ש"כ בספר מעשה חושב פ"ד אות ב, והמלצ"ס. ועוד הביא דעה אחרת שם, והוא דעת

יריעות העזים, כי הקרסים של יריעות המשכן יחתנו בחוץ חוץ אחת של ב' הלולאות העונדן יחד, וע"כ היו הקרסים נראין כמין כפתור או טבעת כזה: משא"כ קרסים של יריעות עזים לא היו כפתור הנכנסת לתוך אחת בלבד, כי הוצרכו לחצר יחד ב' הלולאות העומדות בנפרד, וע"כ ה' נרא' כזה קמ, והיו כופפים ראשי הקרם לגמרי לצידן השנית, כדי שלא ישמעו כלל כזה: קמ.

ולפ"ז י"ל, דבשלמא זיריעות המשכן, מיד כשהכניסו הקרסים בחלל הלולאות, היו היריעות מחוברות, כי רק הוצרכו להכניס הקרם לחלל אחת של ב' הלולאות העונדן יחד, ולכן הבאת הקרם עשה החיבור מיד.

משא"כ כלולאות של יריעות עזים, אפי' אחר שהביא הקרם כלולאות של יריעה אחת, עדיין הוצרך להביא את הקרם לתוך הלולאות שעל שפת היריעה האחרת, ולכן לא ה' חיבור עד שהכניסו את הקרם לשתי היריעות.

ולפ"ז מדוייק היטב לשון הכתוב, דלעיל אמר "וחברת את היריעות אשה אל אחותה בקרסים וגו'", כי עמם הבאת הקרם ה' חיבורו וכמש"כ, משא"כ כאן לא ה' כזה, אלל מחילה "והבאת את הקרסים כלולאות" היריעה האחת, ואח"כ "וחברת את האהל" ע"י הבאת הקרם ללולאות יריעה האחרת, ושפיר האריך הכתוב כאן בלשונו.

ר"א בן הרמב"ם ורבינו מיוחס, שהקרסים היו כעין ב' כפתורים מחוברים לחתיכת זהב כזה קמ. כן הביא בספר הנ"ל בשם המורה"ד, מובא ציע"ש בילה פ"ק סי' מט עיי"ש.

(כ"ה, י"א) ועשית קרסי בחורשת חמישיים וגו'.

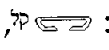
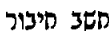
ולעיל כתיב "ועשית חמשים קרסי זהב וגו'" ונ"ל למה החליף הכתוב את הסדר.

וגר' פשוט, דבאמת לא הולך הכתוב לפרש כלל את מעשיהן של קרסי יריעות העצים, וילמד סתום מן המפורש, מקרסי יריעות המשכן. והטעם שחזר הכתוב ופירש מעשה קרסי יריעות העצים, הוא בשביל מה שנמחשה בו, והיינו שקרסי יריעות העצים היו

(כ"ה, י"א) וחברת את האהל והיה אחד.

אריכות זו נמצא גם אצל יריעות המשכן דכתיב "וחברת את הידיעות וגו' והי' המשכן אחד", וכבר חירטנו מה שנאמר שם, דר"ל דרך, כשהוא "משכן" נריך להיות אחד, אצל בעת מסעם יכולים לפרוק את המחברות, כי כל טעם הלולאות הי' גופא כדי שיהא נוח לטלטל וכמ"ש החזקוני ור"י בכור שור.

אבל כאן א"ל לומר כן, דלא אמר "והי' האהל אחד", וא"כ קשה למה האריך הכתוב ואמר "וחברת וגו'" ושוב "והי' אחד".

ויש ליישב ע"פ מ"ש המרוה"ד (מוצא ציש"ש פ"ק דגי' ס' מט) שהקרקס היו להם ב' רגלים כפופות להכניס אל תוך הלולאות כו': ק', ואחר שהכניסו את הקרקס אל הלולאות, היו כופים ראשי הקרס לגמרי לצידן השנית, כדי שלא ישמטו כלל כו': וזוהי הי' נחשב חיבור גמור והי' כאחד ממש עי"ש היטב בדבריו.

קל כן ציר בפסוק מלכת המשכן וכליו בשם ראצ"ע כו' וד"ה ועשית, והמחזיק בשיעור מו"א עי"ש, והרד"ק

של נחושא, לעומת קרסי יריעות המשכן, שהיו של זהב. אבל במספרן לא הי' שום חידוש כלל, כי קרסי יריעות העצים היו שוין במספרן לקרסי המשכן, שמספרן של שניהם היו חמישים.

ולטעם זה הקדים הכתוב ואמר "קרסי נחושא" ורק אח"כ אמר "חמשים", כי עיקר החידוש הוא זה שהם נעשים מנחושא ולא מזהב, וז"פ.

ולפ"ז י"ל שזהו דקדוק לשון הכתוב, שאמר "וחברת את האהל" ע"י שהכניסו ב' ראשי הקרס אל תוך הלולאות, ושוב "והי' אחד" ע"י שכפפו ראשי הקרס לגמרי לצידן השנית, כדי שלא ישמטו כלל אלא ע"י מעשה אדם, דרך עי"ז נחשבה חיבור שהי' לה דין אחד ממש, ומיושב היטב לשון הכתוב.

והנה, כבר כתבנו לעיל דקרקס של יריעות התחמונות היו עונדין את הלולאות אחת בחוץ השני, ולכן מיד כשהכניסו הקרקס אל תוך החלל של ב' הלולאות העונדין יחד, מיד הי' נחשב חיבור, ורק כאן, שכל עכ"ל החיבור הוא ע"י ב' ראשי הקרקס, הוצרכו לכל זה.

ולפ"ז אפשר ליישב הא דאית' להלן פרשת ויקהל, דיריעות המשכן כתיב "ויחבר את הידיעות וגו' והי' אחד", משא"כ בקרסי

שרש קורם, והביא שם שב"כ בפסוק מעשה חושב פ"ד אות ב, והמלבי"ם.

יריעות העצים כתיב שעשאוהו "לחבר את האהל להיות אחד", ולא כתיב "ויחבר וגו' והי' אחד", וקשה, למה דיריעות המשכן הכניסו את הקרקס לתוך הלולאות בפועל, משא"כ דיריעות העצים לא הכניסו לתוך הלולאות.

אבל עפמ"כ אפשר לתת טעם לדבר, שדיריעות המשכן, שפיר הכניסו את הקרקס אל תוך הלולאות, דכיון שאחר הכנסת הקרקס אל תוך הלולאות לא הוצרכו לעשות שום מעשה נוספת, והי' קל לפרוק, לכן לא חששו

(כ"ה, י"ב) ופרח העודף וגו'.

לשון קרח הוא לשון עודף כדפירש"י ציומא עט: (ד"ה ופרח), וא"כ לשון הכתוב כפול לכאור' מהו "קרח העודף".

ופשוט שזהו מה שכוון רש"י ליישב באמרו "וקרח העודף על יריעות המשכן"

(כ"ה, י"ב-י"ג) ופרח העודף וגו' תפרח וגו'. והאמה מזה והאמה מזה בעודף וגו' יהיה פרח וגו'.

קרא הכתוב לעודף של רוחב הידיעות "קרח העודף", אבל עודף של אורך הידיעות שעל צידי המשכן לא קראו "קרח", אלא כתיב קרח "והאמה מזה וגו' בעודף יהי' קרוח".

וגר' שצא הכתוב להורות שהיו חלוקין במהותן, שהעודף ברוחב יריעות האהל נעשית בכוונה שיהא חפלא של "קרח", והיינו כמ"ש הרוקח (ע"פ שבת נא: וצרימא דמלה"מ פ"ג, וע' רש"י פסוק ט ד"ה אל מול) שפרח העודף דיריעות האהל הי' קרוח על אחורי המשכן ככלה, שמנהגה ששיפוליה לאחורה ונעיק תלוי

להכניסם לתוך הלולאות, ואף שהולך משה לפרוק אח"כ, דסו"ס אין צוה טורח כלל.

משא"כ בקרקס של יריעות העצים, כיון שלא הי' מתפרקים אלא ע"י מעשה אדם, השאירו כמות שהם והציאו למשה, דכיון שמשה בעצמו הולך להקים את המשכן, אם היו מחברים אותו, ינטרף הוא לפרוק ולחבר אותו מחדש, ולכן כדי שלא להרבות עליו את הטורח שינטרף לפרק כל הלולאות ע"י מעשה בפועל, לא חיברו אותו אלא הציאו למשה כמות שהן.

ע"כ, הרי פירש לנו ש"קרח" הוא שם דבר, ו"העודף" היינו פעולת הקרח, דר"ל שנקרא "קרח" בשביל שהוא עודף על יריעות המשכן. וע' בסמוך.

בפניה עי"ש, נמצא שכל עכ"ל עשייתו הי' גופא להיות מיותר ומרובה בשיעורין להשפיל לאחר המשכן על הארץ ממש, וזהו שקראו "קרח".

משא"כ עודף באורך יריעות האהל, לא הי' בגדר "קרח", שעיקר עשייתו הי' להיות כסוי ומגן על צידי המשכן לחסות על יופיה שלא יתקלקל וכדפירש"י, ולכן לא כינהו בתואר "קרח" אלא עיקרה הי' "אמה וגו' בעודף" על יריעות התחמונות, להגן על צידי המשכן.

(כ"ג, י"ג) יהיה סרוח על צדי המשכן וגו'.

בגמ' שבת כח. אית' "ועשית קרשים למשכן, משכן (פירש"י כגון עשר יריעות וכו') קרוי משכן, ואין קרשים קרוין משכן" ע"כ, והקשו בתוס' שם (ד"ה ואין) "וקשה לר"י והא' כתי' יהיה סרוח על צדי המשכן מזה ומזה לכפותו, ואמר לקמן צהורק לכפות אמה של קרשים וכו' וי"ל דלדי המשכן איקרי, משכן לא איקרי" עכ"ל.

וגר"א' צביאור תירוץ עפ"מ"ש הרשב"ם (לעיל כו א עה"פ ואם המשכן מעשה עשר יריעות) "עשר יריעות התחמונות קרוין משכן, כי תחתיהם הארון, מקום שהשינה שורה" ע"כ, דלפ"ז י"ל שמטעם זה נקראו הקרשים לדי המשכן, דאף שאינם משכן עצמו, כי הארון הוא מקום השינה, כו"ס כיון שהם הדי של מקום

הארון, מקום שהשינה שורה, הרי הם "לדי המשכן".

והא' דיריעות נקראו "משכן" ולא "גג המשכן" או "אהל המשכן", י"ל עפ"מ"ש הספרנו (לעיל שם) "קרא היריעות בשם משכן, כי צחוכם היו כסא שלחן ומנורה למשכן שכינה, והיו עשויות כרובים כענין שרפים עומדים ממעל לו (ישעי' ו' ז), וכענין וכל צבא השמים עומדים עליו מימינו ומשמאלו (מ"א כז יט), הנראים לנביאים במראות הנבואה" עכ"ל, דנמצא שעלם היריעות היו חלק מעצם צורת המשכן עצמה, ולכן נקראו "משכן" ממש, משא"כ הקרשים, שלא היו בצורת שרפים עומדים ממעל לו, לא היו "משכן" עצמה, אבל שפיר היו "לדי המשכן" כי הם ידו של מקום הארון, מקום שהשינה שורה.

(כ"ו, י"ד) ועשית מכסה לאהל עורות אלים מאדמים ומכסה עורות תחשים מלמעלה.

הכתוב בקוראנו "מכסה" ממין עורות, שאינן מספגין את המים בקלות, כדי שפ"ז יהי שמירה ליריעות העוים והמשכן. והוא הטעם שהעורות היו רק מלמעלה בלבד ולא היו על צדי המשכן, שמן הצדדים לא הי' צורך כ"כ לזה.

ע"ד הפשט נרא' דיריעות העוים היו "אהל" בשביל המשכן, ולא היו להגן עליו, אלא להיות אהל על גבי המשכן, וזה הושלמה בנין המשכן, משא"כ עורות האלים והתחשים עיקרן הי' להגן על היריעות מן המטר, וכהוראת

(כ"ז, ד-ה) ועשית לו מכבר מעשה רשת נחושת ועשית על הרשת ארבע טבעות נחושת על ארבע קצותיו. ונתתה אותה תחת כרכב המזבה מלמטה והי' הרשת עד חצי המזבה.

ומשמע דמלת "מלמטה" קאי על המזבה, שהוא מלמטה במזבח ומגיע עד חצי.

ובין כתב ה"ק צוחים גג. וכו', וכן נקטו הדע"ז והמוש"ז ושאר בעלי התוס', וכ"כ ר"א בן הרמב"ם, וכ"כ הרלב"ג, וכן נקט

יש לעיין היכן הי' הרשת, בחצי עליון של המזבח או בחצי התחתון. ומלישנא דקרא "תחת כרכב המזבח מלמטה" משמע שהי' בחצי התחתון, דאל"ה מאי קמ"ל במלת "מלמטה", דהא כבר הגיד לן שהוא למטה מן הכרכב,

הגר"ם קנייבסקי שליט"א (נפ"י "דעת" על דריימא דמלה"מ).

אולם מלשון רש"י כאן משמע להיפוך, דפירש"י "ומתחתיתו (להכרכב) הלבישו המכבר והגיע רחבו עד חצי המזבח, נמצא שהמכבר כו" ע"כ, וכן דייק הטורח הקודש בוצחים כב, וכן נקט הרש"ש, וכן מסתבר מהא דמצינו שהצדים נקבעו על הרשת, דיותר מסתבר

(כ"ז, ו) והובא את בדיו בטבעות והיו חברים על שתי צלעות המזבח בשאת אותו.

במזבח ציה להביא הצדים בטבעות, משא"כ בשלחן ומזבח הזהב לא ציה כן, וכן בעשיית המזבח הזכיר הצאת בדיו בטבעות, וגם בהצאתו למשה הזכיר שצדיו היו בטבעותיו, וי"ב.

ואולי יש להוכיח מזה שבעשייתו של המזבח הביאו בדיו לתוך הטבעות, ושבו לא הסירום ממנו כלל, ואפי' בשעת חנייתם.

והטעם בזה, כי החצר הי' מקום רחב מאד, ולא היו הצדים מפריעים, משא"כ בתוך האהל שלא הי' כ"כ מקום, היו הצדים מפריעים, ולכן הסירו הצדים מן השלחן והמזבח הזהב.

אך לפי"ז צ"ע הא דכתיב צסיפא דקרא "והיו הצדים על צ' ללעות המזבח בשאת אותו", חדא דזה כפול, ועוד שלא הי' דוקא בשאת אותו, דלפי הג"ל היו הצדים שם בכל עת ורגע.

וגר"א' בזה עפ"מ"ש הדע"ז, שהטבעות היו ארוכות, וכשנשא המזבח עלו הצדים עד ראש הטבעת, והיו על צ' שלישי גובה המזבח, דלפ"ז י"ל דהא דכתי' "והיו הצדים על

לפי המשכון שהצדים היו בחלק העליון, ע' שבת כב, וע' חת"ס שבת כב. (ומשור' אר"ס ס"ו ע) דנקטו דהי' למעלה, וכן דעת ר' סעדי' גאון ור"י אברבנל.

ואולם גם בחזקוני פסוק ה מוכח דס"ל דהי' למטה, וע' לק"ע (לח ד) דס"ל דהי' למטה.

צ' ללעות המזבח" ר"ל דדוקא בשאת אותו היו הצדים בגובה צדי המזבח, שרק אז הוגבהו הצדים בהטבעות, וקודם לכן לא היו צראש הטבעות, אלא שוככים על הרשת כמובן, וזה מדויק לשון הפסוק, שיהיו הצדים בללע המזבח בגובה רק "בשאת אותו".

ובחזקוני כתב היפך דצרינו, עיי"ש שכתב שכיון שהמזבח הי' עומד בחצר, מקום הליכת רגלי הכהנים, היו הצדים מפריעים להם אם היו תוך הטבעות, ולכן לא היו תוך הטבעות בשעת חנייתם. ולפי"ז י"לע למה הזכיר הכתוב הצאת בדי המזבח למוכו צדיו, בעשייה ובהצאה.

וגר"א' דהמעין יראה שבהקמת המשכן לא הזכיר הכתוב צדי המזבח, ולכאור' אם היו בדיו בתוך הטבעות בכל עת, הו"ל להכתוב להזכיר צדי המזבח בהקמת המשכן.

ומצאתי שהרש"ש ציומא עב. הרגיש בזה, ותירץ דע"כ הציזו להכניס הצדים לטבעות המזבח, וגם הכנסת הצדים שזכר בקרא אלל עשייתו, הכל הי' רק כדי לנסות את

הצדים לראות אם הם ראויים למשא הכבד של המוצה, שכיון שהמוצח הי' כבד ביותר, הוצרכו עשייה מיוחדת לצדי המוצח, ולכן נזה שישימו הצדים לתוך צדי המוצח לראות אם יספיקו הצדים לשאת אותו, עכ"ל.

אך לכאן מירון זה מספיק ליישב למה הוצרכו צדיו בעשיית המוצח. אבל עדיין קשה למה הוצרכו צדי המוצח בהבאתו.

וי"ל, דודאי קודם שנמקדשו כלי המשכן לא הוצרכו לשאת אותם ע"י הצדים, ורק משעה שנמקדשו הוצרכו לזה. ולכן מסתבר שכשהביאו כל הכלים לא נשאום ע"י הצדים, אלא נשאו אותם בידיהם.

אבל המוצח, מחמת רוב גדלו וכבדותו, הוצרכו לשאת אותו ע"י צדיו גם מקודם.

שנמקדשה, ולכן גם כשהביאו המוצח אחר שעשאוהו, נשאו אותו ע"י צדיו, ולטעם זה הוצרכו הצדים בהבאתו.

ולפ"ז נמצא שאין שום הכרח שהצדים היו חוץ הטבעות בחנייתם, ואדרבה יותר מסתבר שלא היו הצדים חוץ הטבעות, וכמ"ש החוקרים.

ויש להוסיף ע"פ דברי האו"ח ר"פ ויקהל, דקדושת צדי המוצח לא הי' שיה לקדושת המוצח עצמה, משא"כ קדושת צדי שאר כלים היו שוים לכלים עצמם, ולפ"ז יתכן שאף צדי המוצח לא היו בחוץ טבעותיו בשעת חנייתם, אעפ"כ אפשר שצדי השלחן ומוצח הזהב שפיר היו בחוכם גם בחנייתם, וכן יש לדייק בקראי סו"פ במדבר, וכ"מ מדברי הר"ל בצמדצ"ר שם, ואכמ"ל יותר.

פרשת תצוה

(כ"ז, כ') ואתה תצוה וגו'.

ודיבור הוכפל לשון "ואתה", כדי שנגזר שדיבור זה שצפרשתינו אינו ציווי הקצ"ה שנאמרה אל כל בני צ"י בכליות, אלא הי' דיבור מהקצ"ה למשה, וזהו גם הטעם שכל דיבור ודיבור כתי' "ואתה" צו"ו המוסיף על פרשה הקודמת, להמשיכו לפרשת תרומה, ששם מפורש שהקצ"ה הי' מדבר ומלווה את משה.

חל'שון כפול לכאן, דהול"ל או "ואתה לו" או "ואתה". וכן צמינו של אהרן כתי' ג"כ "ואתה הקרב אליך", וגם דדיבור לחכמי לב כתי' "ואתה תדבר אל כל חכמי לב", וצ"ב למה צ"כ מ כתי' "ואתה".

ואפ"ש"ל בפשיטות, שכיון שלא הוזכר שמו של משה בפרשה זו, לכן צכל דיבור

(כ"ז, כ') ואתה תצוה וגו'.

השמיני לפרשה דידן, ולמה החזיל התחומה פרשה דידן בדרשא זו.

אולם בעזה"ש מלאמי במושב זקנים ח"ל "ואתה תצוה, לכן כתי' צו"ו, רמז על המילה שנאמר בו ואתה את צריתי תשמור, ורמז שיעשה אבי הבן ביום המילה נרות, שדומה לכה"ג, וצפדר"א רמז נסמכה שמן זית לחבוש על מכתו וכחפו, שנאמר ושמן זית זך כחית לשון כחיתה דגמלא והוא לשון פצע וכתי' להעלות וכו"ו ע"כ. ונמצא מפורש דהדלקת המנורה הוא כנגד מילה והאב דומה לכה"ג.

והנה, ידועים דברי חז"ל שאהרן בעצמו הדליק המנורה ומסר נפשו עליו, וזה י"ל דזהו הדמיון למילה, דכמו שהכה"ג (ר"ל

בתנחומא (סי' א') אית' "למדנו רבינו קטן לכמה נימול, כך שנו רבואינו קטן נימול לשמנה מה טעם כשם שנימול יצחק אבינו. אמר רשב"י בא וראה שאין חביב לאדם יותר מבנו והוא מל אותו, וכ"כ למה אמר ר"י בר שמואל כדי לעשות רצון בוראו הוא רואה בנו שופך דם ממילתו והוא מקבל עליו בשמחה, אמר ר"ח ולא עוד אלא שהוא מוציא הוצאות ועושה אותו היום של שמחה מה שלא נצטוו וכו', ולא עוד אלא אדם הולך וממשכן עצמו ומשמת אותו היום" ע"כ.

ובלבד התמיהה המפורסמת על שאילת המדרש "קטן לכמה נימול" דזיל קרי צי רב הוא, והוא מפורש בקרא סו"פ לך לך ור"פ חזריע, יש לתמוה מה שיך מילה ציוס

שמואל קמנצקי
Rabbi S. Kamenetsky

2018 Upland Way
Philadelphia, Pa 19131

Home: 215-473-2798
Study: 215-473-1212

ק"מ יו כטו וט"ט

אב אשתי וקירובי דין ידיו חזק הנחמ
ב צניחא אלה הכהן קאמנצקי אשתי
אחשתי דחכמה מורה נאמט

דאמי דצה אהדיו אודל אמת אשתי כהן נאמט
א סג אמת אב מכן אהדיו אמת דאס דאמי אהדיו
בב אמן אמת אהדיו אמת אהדיו אהדיו
אדיו אדיו אהדיו אהדיו אהדיו אהדיו
אב אהדיו אהדיו אהדיו אהדיו אהדיו
אין אהדיו אהדיו אהדיו אהדיו אהדיו
אין אהדיו אהדיו אהדיו אהדיו אהדיו

אב אהדיו אהדיו אהדיו אהדיו אהדיו
אין אהדיו אהדיו אהדיו אהדיו אהדיו
אין אהדיו אהדיו אהדיו אהדיו אהדיו

אין
אין קאמנצקי

ספר זה מוקדש לזכות לרפואה שלמה

להרה"ג ר'

שמואל צבי

בן

שרה גיטל

כתושח"י

ותקח רבקה את בגדי... החמודות
ותלבש את יעקב בנה הקטן
(תולדות כו טו)

כתב הרשב"ם בפירושו עה"ת ר"פ וישב "שכילו ויבינו אוהבי שכל מה שלימדנו רבותינו כי אין **מקרא יוצא** מידי פשוטו (שבת סג.), אף כי עיקרה של תורה באה ללמדנו ההגדות וההלכות והדינים על ידי אריכות הלשון, ועל ידי שלשים ושתים מידות... והראשונים מתוך חסידותם נתעסקו לנטות אחרי **חורשות** שהן עיקר... ולפי שאמרו חכמים אל תרבו בניכם בהגיון (ברכות כח:), וגם אמרו העוסק במקרא **מדה ואינה מדה**, העוסק בתלמוד אין לך מדה גדולה מזו (ב"מ לג.), ומתוך כך לא הורגלו כל כך בפשוטן של מקראות, וכדאמרו במסכת שבת (סג.) הוינא בר תמני סרי שנין וגמירנא כולה תלמודא ולא הוה ידענא דאין מקרא יוצא מידי פשוטו. וגם רבינו שלמה אבי אמי מאיר עיני הגולה, שפירש תורה נביאים וכתובים, נתן לב לפרש פשוטו של מקרא, ואף אני שמואל ב"ר מאיר חתנו זצ"ל נתווכחתי עמו ולפניו, והודה לי שאילו היה לו פנאי ה"י צריך לעשות פירושים אחרים לפי הפשטות המתחדשים בכל יום" **עכ"ל** בקיצור.

והנה, אם בדורות הראשונים כמלאכים כך, מה נאמר אנן, אשר חכמתנו איננה כטפה מים חכמתם. **והנה**, בדורינו כמעט ואינו מצוי מי שהוגה לדעת ולפרש פשוטו של מקרא, וז"ל ספר החסידים סי' רסא "אהוב את המצוה הדומה למת מצוה שאין לה עוסקים כו', כגון שתראה שבני עירך לומדים מועד וסדר נשים, תלמוד סדר קדשים וכו' ותקבל שכר גדול כנגד כולם" עכ"ל, ולכן נתתי אל לבי להגות בה לדורשה ולפרשה כפי מיעוט יכולתי.

ואף שכבר פירשו רבותינו הראשונים את התורה באר היטיב, ואחריהם דרכו האוה"ח הקדוש האלשיך **המלבי"ם** הכתב והקבלה והנצי"ב ועוד מפרשים, והוסיפו מדלהון לפרש כל חסר ויתר וכל שינוי לשון וסדר, עכ"ז יש כמה דקדוקים שלא גילו טעמם, וגם מה שכבר פירשו, הרי אחז"ל (במדב"ד יג טו) שיש **שבעים** פנים לתורה, וכבר כ' האוה"ח (בראשית א א) "רשות לנו נתונה לפרש משמעות הכתובים בנתיבות העיון ויישוב הדעת הגם שקדמונו ראשונים, ואין אנו מוזהרים שלא לנטות מדברי הראשונים אלא בפירושים שישתנה הדין לפיהן, ולזה תמצא שהאמוראים אין כח בהם לחלוק על התנאים במשפטי ה', אבל ביישוב הכתובים ובמשמעות מצינו להם בכמה מקומות שיפרשו באופן אחר" עכ"ל. ויתכן שמטעם זה לא הקפיד הרמב"ם להביא הדרשות שבגמ', ובפרט אם הכתוב שהביא הוא יותר פשוט כפי הענין, כי רשות לנו נתונה לפרש משמעות הכתובים... וכמו שהאמוראים רשאים לחלוק על התנאים בפירוש הכתובים ובדרשותיהם אם לא ישתנה הדין לפיהן.

וראוי להבין, דאף שההתעסקות בסוגיות הש"ס הוא דבר עמוק וקשה למאד, מאידך גיסא, יתכן שלימוד מקרא באופן הראוי יש בו צד שהוא קשה יותר. והטעם, כי בנתיבות סוגיות הש"ס כבר דרכו אלפים ורבבות, וכבר ייסדו גדולי האחרונים ז"ל יסודות חזקות, ועל יסודות אלו נתייסדו הישיבות, והורו לנו גדולי ראשי ישיבותינו את הדרך נלך בה, ומסילות ישרות סלולות לכל מאן דבעי, ומבארם

דולים ומשקים כל התלמידים הבאים אחריהם. אבל בלימוד המקרא אינו כן, ואף מי שחשקה נפשו לדעת ולהבין עמקות הפשטות המתחדשים בכל יום, אין לו רב להורות לו הדרך ילך בה, וצריך לכבוש דרך לעצמו, לבנות ולפרש הכל ע"י הספרים אשר תחת ידו, וזו מלאכה קשה ועבודה רבה, וע"כ לימוד החומש קשה מאד, ובאיו אופנים יותר קשה מלימוד סוגיות הש"ס.

ועוד ראוי לדעת, שכל הפירושים והטעמים שיבואו לפרש פשוטו של מקרא, אינם אלא בגד ולבוש לעצם הכוונה, כי פירוש המקראות שבתורה נשגב ונעלם, ודעתנו בו פחות מטפה מים הגדול, אלא שכיון שהעידו חז"ל שאין מקרא יוצא מידי פשוטו, מחמת זה צריכים להבין עיקר פשוטו של מקרא.

והנה יתכן שדקדקה התורה ללמדנו יסוד זו. דהנה הקשה רש"י למה התחיל התורה במעשה בראשית, הו"ל להתחיל בהחדש הזה לכם שהיא מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל ע"ש. ואפשר לומר ע"פ חגיגה יא: "אין דורשים במעשה בראשית בשנים" כו', וכתב הרמב"ן ר"פ בראשית "מפני שמעשה בראשית סוד עמוק אינו מובן מן המקראות ולא יודע על בוריו אלא מפי הקבלה עד משה רבינו מפי הגבורה" עכ"ל, ועוד שם "אמר רבותינו ז"ל כח מעשיו הגיד לעמו, להגיד כח מעשה בראשית לבשר ודם אי אפשר, לפיכך סתם לך הכתוב בראשית ברא אלהים" ע"כ. ובפסוק ג "הפירוש בסדור הכתובים כזה נשגב ונעלם, ודעתנו בו פחות מטפה מן הים הגדול" ע"כ. ומבואר מכ"ז שפירוש הפסוקים שבפרשת מעשה בראשית נשגב ונעלם, ודעתנו בו פחות מטפה מים הגדול, וכמ"ש הרמב"ן.

ולפי זה אפשר לומר, שזהו הטעם שהתחיל התורה במעשה בראשית דוקא, שפירוש הפסוקים בה נשגב ונעלם, כדי שעי"ז ירגיש האדם שחכמת התורה נשגבה ממנו והיא למעלה מהשגתו, ועי"ז יקיש לכל שאר פסוקי התורה ופרשיותיה, שכולם ניתנו מרועה אחד, והכל תורת ה' עמוק ורחב מגי ים, ופרשה דמעשה בראשית הוא בנה אב לכולם.

וראוי להקדים, שבעסקי בפרשיות השבוע מידי שבוע, עיינתי בכמה ספרים, בחיפוש טעמים נכונים ודרכים מקובלים לפרש ריבוי הדקדוקים במקראות התורה ופרשיותיה. ויתכן שאחר ימים או שנים, עסקתי באותה פרשה, ונתעוררתי לאיזה פשט ודרך, ולא זכרתי שראיתיו לפני זמן בספר. וכשחששתי לכך, חפשתי לראות אם אחרים פירשו כפירושי, ואם מצאתי, הבאתי הדברים בשמם. ואם לא מצאתי, אם עדיין הרגשתי שראיתיו באיזה ספר או ששמעתי מפי אחרים, כתבתי בפנים, ואם לא, סתמתי הדברים כדילי, הכל לפי הענין. גם פעמים רבות כוונתי בס"ד לדברי הראשונים והמפרשים לפני שעיינתי בפירושיהם באותה פרשה, ואז, רוב פעמים ציינתי שאח"כ מצאתי כדברי.

ואקוה להשי"ת שיתקבלו דברי בני מדרשא, וימצאו הקוראים בו דברי חפץ, ויהיו לרצון אמרי פי והגיוני לבי.

מודה אני להקב"ה ששמת חלקי מיושבי ביהמ"ד ולא מיושבי קרנות, ושחנני ועזרני להגות ולעסוק בדברי תורתו. וכאן המקום להודות לאאמו"ר שליט"א ולאמי מורתי שתחי' לאיו"ט, שהדריכוני בדרך התורה והמצוה, ומוסרים נפשם ומאודם עלי חמיד, ותפילתי שיתברכו מן שמיא בכל מילי דמיטב, ויזכו לראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות. גם הנני מכיר טוב מעומקא דלבא למו"ר מרן ראש

חשיבה הרה"ג ר' שמואל קמצני שליט"א על כל התורה וההדרכה שקבלתי ממנו, ועל העצה וחוש"י שנחן לי בכל אשר הלכתי, ועל שהוא מסור אלי ואל כל תלמידיו במסירות נפש ממש, כאשר ישא **חאומן** את היונק, ותפלתו שגורה בפיו, ימים על ימי מלך תוסיף שנותיו כמו דור ודור. ומחזיקנא **טבא** למו"ח הרה"ג ר' דוד פרידמן שליט"א ומרת חמותי תחי', העומדים לעזרני בכל עת ברוח ובגשם **והמסייעים** אותי ללמוד וללמד כו' כל דברי תורת ה', ויה"ר שיזכו לראות רוב נחת מכל יוצאי חלציהם **מתוך** בריות גופא ונהורא מעליא. עוד רצוני להכיר טוב למו"ח הרה"ג ר' שמואל צבי ליכטנשטיין שליט"א ומרת זקנתי שתחי' לאיו"ט, שעומדים לפני בניהם ונכדיהם כדמות שלם של תורה ועבודה, **ודמות** דיוקנם עומדת לפנינו בכל עת, והרבה עזרו לכולנו ללכת בדרך התורה וליטע אהלינו בחלקו של **יששכר**, יה"ר שיאריך הקב"ה ימיהם ושנותם, וימלא משאלות לבם לטובה.

וקראתי שם הספר בגדי חמודות, כי דניאל נקרא איש חמודות (דניאל יא), ובגדי התורה ומלבושיה הם **פרד"ס**, כמ"ש במגלה עמוקות. וגם אחז"ל במקומות רבים שבגדי חמודות הם בגדי כהונה, וירמזו **שאי** מזרע אהרן ממשפחת כהונה, לובשי בגדי חמודות. גם יש בו עוד שני רמזים, חדא ד"בגדי חמודות" עולה בגי' "בן אברהם צבי הכהן" עה"כ. וגם "בנה דברוריה" עולה בגי' "בגדי חמודות" עה"כ.

אחז"ל או חברותא או מיתותא. לא הי' ביכולתי להוציא הספר לאור עולם לולא עידודו ועזרתו הגדולה של ידיד נפשי הרה"ג ר' לוי יוסף בכהופר שליט"א. גם אזכיר לטובה הרה"ג ר' מתתיהו הוכברגר שליט"א בעמח"ס מדת הקודש, שהקדיש מזמנו היקר לעזרני בעניני הדפסת הספר. יה"ר שיחברנו הם ומשפחתם בברכות התורה, ויזכו לחיי אושר ברכה וכבוד, ולרוות נחת מכל צאצאיהם. עוד ברצוני להכיר טוב לדודי הרה"ג ר' שמואל הלל הכהן נוט"ס שליט"א ורעייתו שתחי', שפתחו לנו פתחיהם, והיו לנו כטל, ובעזרתם פרחת השושנה בין החוחים. יה"ר שיפרוש ה' כנפיו עליהם ויחזיקם בצילו, וישלם להם ולכל משפחתם כגמולם הטוב.

אשת חיל עטרת בעלה, רעיית היקרה מרת אהובה שתחי' לאיו"ט, העומדת לימיני תמיד ומסורה בלו"ג לסייעני לשבת ללמוד במנוחה, ועידדה אותי מאד לכתוב החידו"ת בספר ולהדפיסם, מנשים באהל תבורך שיתנו לה מפרי ידיה ויהללוה בשערים מעשיה, ויהא רעוא שנוכה לראות בנים ובני בנים ולגדלם לתורה לחופה ולמעשים טובים, ואני תפלה שלא תמוש התורה מפיו ומפי זרענו וזרע זרענו עד עולם אכיה"ר.

בעזה שי"ת ט' כסלו התשס"ח לפ"ק, ירושלים עיה"ק תובכ"א

דניאל אשר הכהן קליינמאן